

риха Великий *). За това отъ всичко найъ важно е *впечатлението* произвѣждано отъ *фактитѣ*, и въ зависимостъ отъ впечатлението, което фактитѣ произвѣждатъ на всѣкого, може да се опрѣдѣли, до каква степенъ всѣкий може самъ себѣ си да образува по великитѣ образци и да върви тамъ, гдѣто *волята* се подчинява на зрѣлото рѣшение на разума, и по такъвъ начинъ да се осмъществи на *дѣло мисълта*, достойна за едно такова рѣшение. По този пѣтъ на *личността* и *волята* вѣроятно сж вървѣли великитѣ образци и той именно, по извършването на подвизитѣ имъ, и може да бѣде изслѣдванъ. — Ума и твърдата воля всякога сж приковавали къмъ себѣ си щастieto, до като сж били съединени по между си и съ смѣлостъта. По всички тѣзи причини Наполеонъ и казва: *гения Ви* (а не *ума Ви*), просвѣтенъ по този начинъ, ще ви накара да отхвърлите правилата, противни на правилата на тѣзи велики хора. — Волята изисква ежедневно упражненіе, безъ което неможе да достигне значителна сила. У великитѣ хора тя е била въ постоянно напъжение и увеличеніе. При изучаваніето подвизитѣ на великитѣ полководци трѣбва да изслѣдваме именно тѣзи нравствена сила на волята за да можемъ да се убѣдимъ, обсъдимъ и бждемъ въ състояние да приведемъ въ изпълнение истинския начинъ на дѣйствиата на тѣзи полководци. Наполеонъ искалъ да се *похити тайната на искусството* отъ хранилището ѝ, както нѣкогажъ, по прѣданието на древната митология, билъ похитенъ свѣщенния огънь отъ небето, съ това той разбиралъ, че всичката работа се заключава въ разясненіето на тѣзи спомагателни срѣдства, тѣзи нравствени пружини, чрѣзъ които великитѣ полководци сж дѣйствували. Това и трѣбва да съставлява цѣльта на изучаваніето войнитѣ и походитѣ имъ. Впрочемъ искусството за воденіето на войната е било и ще бѣде въ всичкитѣ врѣмена едно и сжщо. Орждията на войната — армитѣ и оржжіето — могатъ да се измѣняватъ, но съображенията, имѣющи за цѣль да побѣждаватъ неприятеля, всѣкога и неизмѣнно ще иматъ единъ и сжщъ источникъ — *прѣвзходството на ума на полководца, подкрѣпенъ съ силата на волята му*. Самото щастіе взема страната на тогова отъ двамата противодѣйствующи полководци, който прѣвзсхожда другия по силата на ума и волята. И, нѣма примѣръ, гдѣто въ това отношение по силния да бѣде надвиганъ отъ по слабия. За това именно каквото и пространство на време да лѣжи между великитѣ полководци, всѣкога неизмѣнни оставатъ сжщитѣ качества, по които тѣ сж станали велики и които привличатъ нашето внимание. Въ тѣзи смисълъ нѣма нито *древне* нито *ново*, и походитѣ отъ Александра до Напо-